Cîteva cuvinte despre metoda de lucru a autorului: ea reflectă cu fidelitate spiritul şcolii arheologice oxoniene. Pentru perioadele istorice în care sintezele depind nu de izvoare scrise ci mai ales de materialul arheologic — aşa cum este cazul perioadei care constituie obiectul cercetării sale — Dunbabin socoteşte că istoricul «must be prepared to forget that he is an historian and to study archaeology for its own sake». Aşa se face că autorul judecă faptele de ordin arheologic exclusiv ca arheolog, supunîndu-le metodelor de cercetare ale ştiinţei arheologice. Datele arheologice sînt aşa fel prezentate încît semnificaţia lor istorică se degajă de la sine singură, autorul rezumîndu-se a interveni rar şi numai pentru a sublinia legăturile generale şi aspectele cele mai semnificative sau pentru a scoate în evidenţă unele aspecte mai puţin clare. Metoda este sobră şi exactă iar autorul a reuşit să prezinte un tablou limpede, dar nu schematic al acestei interesante epoci istorice.

(Petre Alexandrescu)

ARISTOTEL, *Organon I: Categoriile. Despre interpretare.* Traducere, Introducere şi Note de Mircea Florian, Bucureşti, Editura ştiinţifică, 1957, 260 p.
ARISTOTEL, *Organon II: Analitica primă.* Traducerea şi Introducere de Mircea Florian. Note de Dan Bădărău şi Mircea Florian. Bucureşti, Editura ştiinţifică, 1958, LXI+278 p.

Primul volum este precedat de o amplă introducere întitulată: *Logica lui Aristotel* de Mircea Florian (98 pagini). Acest studiu este de o înaltă calificare tehnică şi ştiinţifică, aşa cum era de aşteptat de la autorul lui. Aspectele cele mai fun amentale şi profunde ale Logicii aristotelice sînt expuse succint şi clar, pentru specialist. Întrebarea care se pune este dacă acest studiu răspunde scopului editurii. Specialiştii sînt puţini la număr, iar editarea traducerii se adresează unui public mai larg, care trebuie iniţiat în această disciplină aristotelică. De aceea credem că o expunere mai puţin savantă şi mai accesibilă unui cerc mai larg de cititori ar fi fost de dorit, deşi ne este greu să facem un reproş autorului de a fi dat această splendi ă schiţă a Logicii lui Aristotel, pe care am fi dorit-o mai amplă şi cu exemplificări mai bogate, ceea ce ar fi uşurat înţelegerea ei chiar şi pentru nespecialist. În cazul acesta, volumul introducerii s-ar fi putut dubla, ceea ce desigur ar fi fost spre folosul tuturor. Acest lucru s-ar putea realiza într-o a doua ediţie sau într-o publi are separată a studiului introductiv, ca o monografie independentă.

Fiecare din cele trei tratate logice traduse sînt precedate de cîte o introducere specială, care expune într-o formă scurtă şi limpede problemele tratate şi dă informaţiile necesare înţelegerii textului. Notele care acompaniază textul de asemenea sînt foarte potrivite pentru a iniţia cititorul în problematica logicii lui Aristotel şi sînt clare, dînd strictul necesar pentru înţelegerea expresiilor din original.

În privinţa traducerii, în afară de lectura ei integrală, am confruntat cu originalul grec 4 capitole din *Categorii*, 6 capitole din *Despre interpretare* şi două capitole mari (1 şi 4) din cartea I a *Analiticilor prime.* În general traducerea dată de Mircea Florian este corectă şi justificată din punctul de vedere al textului grec. În unele cazuri, nu sîntem de acord cu traducerea dată de d-sa şi noi am fi dat altă traducere, dar aceasta nu înseamnă că punctul de vedere al traducătorului este nejustificat sau greşit. Cine ştie ce înseamnă interpretarea unui text filoz fic grec, şi în specie aristotelic, înţelege acest lucru. În unele cazuri am constatat lăsarea afară din traducere a unor crîmpeie de propoziţiuni, lucru al cărui rost nu-l putem înţelege. În general, traducerea se ţine destul de aproape de textul original, rămînînd totodată şi uşor de înţeles, fiind scrisă într-o proză românească ştiinţifică de bună calitate.

https://biblioteca-digitala.ro

O bibliografie şi indice lipsesc, ceea ce ar fi fost bine să existe. În note, autorul ar fi putut face referiri la variantele de traduceri date de alţii, pentru a pune pe cititor în măsură să vadă interpretările cele mai interesante date unui text sau unor expresii, spre deosebire de cea aleasă de traducător.

În general, aşa cum se prezintă cele două volume de tratate logice ale lui Aristotel, cu introducerile, notele şi traducerea de Mircea Florian, sînt o preţioasă îmbogăţire a fondului de studii şi traduceri din literatura greacă în limba romînă.

(Aram M. Frenkian)

PLUTARCHUS, *Vitae Parallelae.* Edidit Konrat Ziegler. Vol. 1—2, 1959, Lipsiae, in Aedibus B. G. Teubneri:

Volumul de faţă reprezintă, de fapt, reeditarea următoarelor *Vieţi paralele*: 1. Pericle şi Fabius Maximus. 2. Nicias şi Crassus. 3. C. Marcius (Coriolanus) şi Alcibiade. 4. Demostene şi Cicero. Aşa cum ne spune în prefaţă, pentru *Vieţile* lui Nicias, Crassus, Coriolan, Alcibiade, Demonstene, Cicero, K. Ziegler a urmat de preferinţă lecţiunile date de codex Matritensis (N), atît de mult preţuit de Lindskog, în ediţia din 1914. Totuşi, spre deosebire de Lindskog, Ziegler a dat o continuă atenţie şi codicelor Scitenstettensis (S) şi UMA (Y) care, uneori, oferă lecţiuni mai bune decît N. În general, cînd a fost vorba de contradicţii între manuscrise şi ediţii, autorul a procedat, spre a întrebuinţa propriile-i cuvinte, « eclectica ratione ». Consecinţele pentru textul plutarhean sînt, fireşte, tot eclectice, în sensul bun al cuvîntului. De pildă, în primul capitol al *Vieţii* lui Pericle, Plutarh, § 2, vrea să spună că ochiul, cînd este deschis, înregistrează, volens-nolens, şi ceea ce este folositor şi ceea ce este dăunător, pe cînd raţiunea poate face o alegere între acţiuniile bune şi cele contrare moralei. Pentru a exprima ideea că ochiul vede tot ceea ce i se oferă. Plutarh spune: τῇ μὲν γὰρ αἰσθήσει, κατὰ πάθος, τὴν πληγὴν ἀντιλαμβανομένῃ τῶν προστυγχανόντων, ἴσως ἀνάγκη πᾶν τὸ φαινόμενον, ἄν τε χρήσιμον ἄν τ' ἄχρηστον ᾖ, θεωρεῖν, τῷ νῷ δ' ἕκαστος, εἰ βούλοιτο... În acest pasaj, autorul a avut în vedere manuscrisele S şi Y.

Traducerea, cît se poate de apropiată de text, a frazei de mai sus este următoarea: « Căci pentru simţul [vederii], care primeşte ceea ce întîlneşte, după cum este impresionat, poate este nevoie să privească tot ceea ce-i apare înainte, fie că-i folositor, fie că-i nefolositor, dar de raţiune, fiecare, dacă vrea... ». Greutatea în textul de faţă o constituie cuvintele κατὰ πάθος τὴν πληγήν, care sună pleonastic în frază. De aceea, Lindskog a propus suprimarea cuvîntului πάθος. Atunci textul ar fi sunat κατὰ τὴν πληγήν « după cum este impresionat [simţul vederii]». Coraes a suprimat cuvintele τὴν πληγήν, traducerea fiind aceeaşi: « după impresionare ».

Reiske a scris κατὰ πάθος τῆς πληγῆς « după impresionarea simţului ». K. Ziegler a fost mai conservator, a păstrat toate cuvintele, înţelegînd că trebuie tradus: « după impresionare, [adică] după simţ ». Nu sînt rare cazurile cînd Plutarh este prolix. În acest fel, conservatismul lui Ziegler nu este lipsit de raţiune. Totuşi lecţiunea propusă de Reiske este mai ispititoare, fiind mai logică şi uşor explicabilă prin confuziile între literele respective. În *Viaţa lui Nicias*, 27, 5, Ziegler, pe bună dreptate, citeşte, cu N, ἐρρίπτουν αὐτούς, împotriva lui S, Y, care dau ἑαυτούς, tot aşa cum, în § 5, citeşte, cu N, ὃς ἐπὶ τηλικαύταις εὐτυχίαις ὄνομα καὶ δόξαν ἔσχον « ca unul care mi-am cîştigat renume şi faimă pentru astfel de izbînzi" (vorbele lui Nicias adresate lui Gylippos), căci ἀτυχίαις « nenorociri », pe care-l dau N, Y, n-ar avea nici un sens în contextul gîndirii generalului atenian.

https://biblioteca-digitala.ro